

ROELF MEYER

Να δημιουργήσουμε νέο όραμα και όχι να στεκόμαστε στο παρελθόν

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Δρουσιώτου
antigoni.drousiotou@phileleftheros.com

Αλλάζοντας το όραμά μας, καταλαβαίνονται οι ποιοι είμαστε, δημιουργήσαμε το μέλλον. Αυτή την εμπειρία μας μεταφέρει ο Roelf Meyer, ένας από τους βασικούς αρχιτέκτονες της ειρήνης στη Νότιο Αφρική ως διαπραγματευτής, πρώην υπουργός Άμυνας και υπουργός Συνταγματικών Θεμάτων. Μας προτρέπει να κοιτάξουμε μέσα μας, να βρούμε τις νέες επιδράσεις που θα έχουν θετικό αντίκτυπο ως μέρος μιας καινούργιας στρατηγικής. Να δημιουργήσουμε το νέο όραμα και όχι να στεκόμαστε στο παρελθόν. Πάνω από όλα τονίζει την αναγκαιότητα να ξεκινήσουν άμεσα οι διαπραγματεύσεις, τονίζοντας πως στις δύσκολες στιγμές πρέπει να εστιαστείς στα εμπόδια, στους παράγοντες που εμποδίζουν την επιτυχία για να προχωρήσεις στο επόμενο βήμα.

-Τι σας φέρνει στην Κύπρο μαζί με τον Mathews Phosa;

-Η πρόσκληση του Δημοκρατικού Συναγερμού για να λάβουμε μέρος σε εκδηλώσεις με θέμα «Διαδικασίες επίλυσης συγκρούσεων και καλές πρακτικές».

Θα πρέπει η λύση να είναι περιεκτική και να διασφαλίζει τη στήριξη της πλειοψηφίας των πολιτών της χώρας

Είχα συναντηθεί τον Αύγουστο με τον πρόεδρο Αβέρωφ Νεοφύτου στη Νότιο Αφρική και αποφάσισε ότι θα 'ταν καλά να ερχόμασταν με τον Mathew Phosa στην Κύπρο για να μοιραστούμε τη δική μας εμπειρία, για να στηρίξουμε την ειρηνευτική διαδικασία.

-Συναντηθήκατε με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρόεδρο της Βουλής, τον διαπραγματευτή.

-Έχουμε ενημερωθεί για όλες τις τελευταίες εξελίξεις των διαπραγματεύσεων, τι οδήγησε στην κατάρρευση των συνομιλιών στο Κραν Μοντάνα και ποια είναι η σημερινή κατάσταση. Εμείς από την άλλη τους είπαμε τι κάναμε όταν κατέρρευσαν οι δικές μας συνομιλίες, διότι είχαμε αρκετές τέτοιες φάσεις. Κάναμε μια αναφορά στις εμπειρίες και άλλων κρατών διότι εργαζόμαστε ως σύμβουλος σε ειρηνευτικές διαδικασίες σε όλο τον κόσμο, ξεκινώντας πριν πολλά χρόνια από τη Βόρειο Ιρλανδία· την περασμένη βδομάδα ήμουν στη Βενεζουέλα. Η κάθε περίπτωση είναι διαφορετική, αλλά πρέπει να μαθαίνουμε από τους άλλους. Εκείνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να εστιαστούμε στα τρία κύρια σημεία που είναι κοινά σε όλες τις περιπτώσεις.

-Ποια είναι αυτά τα τρία σημεία;

Θα πρέπει η λύση να είναι περιεκτική, εννοώ ότι θα πρέπει να διασφαλίζει τη στήριξη της πλειοψηφίας των πολιτών της χώρας. Το δεύτερο σημαντικό στοιχείο είναι να μεριμνήσετε ώστε να υπάρχει ένα επίπεδο εμπιστοσύνης, να ξεκινά από τους ηγέτες και να διαχέεται στους πολίτες. Όταν υπάρχει εμπιστοσύνη μεταξύ των ηγετών, αυτό εισπράττει και από τον κόσμο. Το τρίτο είναι ότι οι άνθρωποι πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη της λύσης. Δεν είναι μια λύση των Ηνωμένων Εθνών ούτε της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά των ανθρώπων της Κύπρου. Μην περιμένετε τους άλλους να το κάνουν για σας, αλλιώς δεν θα είναι μια λύση διαρκείας. Είμαστε τυχεροί στη Νότιο Αφρική διότι είχαμε ηγέτες που ανέλαβαν την ευθύνη, αλλά οι ηγέτες δεν είναι το παν, είναι σημαντικό να έχεις και τη βοήθεια ειδικών, πρέπει όλα τα μέλη να συμμετέχουν στις συνομιλίες.

-Παρακολουθείτε το Κυπριακό από το 1997, πριν δυο χρόνια μου είχατε πει ότι για πρώτη φορά βλέπατε να υπάρχει ένα παράθυρο ευκαιρίας. Εξακολουθείτε να είστε αισιόδοξοι μετά το Κραν Μοντάνα;

-Ο λόγος που ήμουν αισιόδοξος τότε είχε να κάνει με τους ηγέτες στις δυο πλευρές, οι οποίοι ήθελαν να βρουν μια ειρηνική λύση. Πιστεύω ότι εξακολουθεί να υφίσταται αυτό, απλά πρέπει να αναλύσουν και να εκτιμήσουν τις σημερινές καταστάσεις. Δεν υπάρχει άλλη λύση για το Κυπριακό από τις διαπραγματεύσεις.

-Οι δυο ηγέτες είχαν επικοινωνία, σήμερα ξε-

ΦΩΤΟ: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΥΡΤΖΗΣ

Στις δύσκολες στιγμές εστιάζεις στα εμπόδια

κίνησε ένα παιχνίδι επίρριψης ευθυνών, με δηλώσεις που έχουν διαφοροποιήσει το κλίμα.

-Στη Νότιο Αφρική το επίπεδο εμπιστοσύνης μεταξύ των δυο ηγετών Νέλσον Μαντέλα και Ντε Κλερκ δεν ήταν τόσο καλό. Στην αρχή είχαν μια θερμή επικοινωνία και μετά υπήρξε κατάρρευση λόγω των δημόσιων δηλώσεων. Κατηγορούσε ο ένας τον άλλο δημόσια, κατά τρόπο χειρότερο από ό,τι εδώ. Οι σχέσεις τους μετά από αυτό ποτέ δεν έγιναν τόσο στενές. Γι' αυτό λέω ότι εξαρτάται και από τους άλλους.

-Οι άλλοι είναι οι διαπραγματευτές;

-Ναι, οι διαπραγματευτές και οι ηγέτες των κομμάτων. Στη δική μας περίπτωση ο Mathew Phosa και εγώ από την πλευρά της κυβέρνησης είχαμε μια καλή σχέση, εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλο.

-Και όταν οι διαπραγματευτές κατέρρεαν;

-Όταν είχαμε ολοκληρωτική κατάρρευση των συνομιλιών, την αμέσως επόμενη μέρα ο Mathew Phosa και εγώ καθίσαμε πίσω στο τραπέζι αλλά κανείς δεν το γνώριζε εκτός από τους ηγέτες μας, διότι ξέραμε ότι αν δεν το κάναμε, θα ήταν καταστροφικό. Το σημαντικό ήταν ότι κρατούσαμε ανοικτό το κανάλι επικοινωνίας. Είναι πολύ σημαντικό σε τέτοιες δύσκολες στιγμές να εστιάζεις στα εμπόδια, στους παράγοντες που εμποδίζουν την επιτυχία για να προχωρήσεις στο επόμενο βήμα. Μετά τις εκλογές θα πρέπει να γυρίσετε στις επίσημες διαπραγματεύσεις όποιος κι αν εκλεγεί, διότι δεν υπάρχει άλλος δρόμος για τη λύση. Η άλλη επιλογή είναι η κατάρρευση και δεν νομίζω οποιοσδήποτε να θέλει κάτι τέτοιο.

-Μπορεί οι ηγέτες να θέλουν λύση αλλά υπάρχουν και η Τουρκία που αποφασίζει.

-Μα οι περιστάσεις στη δική μας περίπτωση μάς έκαναν αποφασιστικούς για να βρούμε λύση. Πιστεύω ότι οι περιστάσεις και εδώ είναι καθοριστικές για λύση.

-Βλέπετε τους Κύπριους να είναι αποφασιστικοί για λύση;

-Δεν ζω στην Κύπρο, έτσι δεν μπορώ να μιλήσω γι' αυτό, εκτός από το να πω ότι πρέπει να συνειδητοποιήσουν όλοι ότι είναι αναγκαίο να στηρίζουν τις διαπραγματεύσεις. Στις συζητήσεις που είχαμε αυτές τις μέρες τόνισα ότι αυτό που μας έκανε εκείνη την εποχή να συνεχίσουμε μπροστά τις στιγμές της κατάρρευσης ήταν το ότι αναγκαστήκαμε να δούμε τι θέλαμε από το αύριο. Ποιο ήταν το όραμά μας για τη Νότιο Αφρική. Αυτή ήταν η καθοριστική στιγμή για να δημιουργήσουμε το νέο όραμα και όχι να στεκόμασταν στο παρελθόν. Όλοι οι άνθρωποι είναι οι ίδιοι

“Να μεριμνήσετε ώστε να υπάρχει ένα επίπεδο εμπιστοσύνης, να ξεκινά από τους ηγέτες και να διαχέεται στους πολίτες

στον κόσμο. Κοιτούν το δικό τους συμφέρον, το τι είχαν στο παρελθόν και πώς να το διασφαλίσουν αντί να ανοίξουν το μυαλό και να σκεφτούν τι καλύτερο μπορούν να έχουν στο μέλλον.

-Από τη στιγμή που το καθορίζεις το όραμά σου...

-... μπορείς να προχωρήσεις μπροστά. Αυτό κάναμε εμείς, όχι γιατί είμαστε σοφότεροι, αλλά γιατί μας ανάγκασαν οι συνθήκες σε στιγμές κατάρρευσης. Μιλάτε για την επίδραση της Τουρκίας στην άλλη πλευρά· μπορείτε να φανταστείτε πως ένιωθα εγώ, μια μικρή μειονότητα να έχουμε όλους τους υπόλοιπους εναντίον μας; Όμως, δεν είχαμε άλλη επιλογή από το να διαπραγματευτούμε την ειρήνη.

-Πώς ξεπεράσατε τον φόβο που τι μπορεί να φέρει η επόμενη μέρα της λύσης;

-Δημιουργήσαμε το θετικό αποτέλεσμα καθορίζοντας το όραμά μας για το μέλλον. Και το όραμα έλεγε ότι δεν είμαστε μια χώρα των μειονοτήτων και των πλειοψηφιών, είμαστε η χώρα των ίσων ατόμων. Αυτός ήταν ο ορισμός που δώσαμε για το μέλλον. Αυτό προσδιόρισα στο νέο μας σύνταγμα. Αυτό ήταν το όραμά μας, να δημιουργήσουμε ένα νέο σύνταγμα που να σέβεται τα δικαιώματα του κάθε ατόμου. Αυτό επαναπροσδιόρισε την ύπαρξή μας διότι μέχρι τότε σκεφτόμασταν τους εαυτούς μας ως άσηπη μειοψηφία ενόψει της μείζονος πλειοψηφίας. Αλλάζοντας το όραμά μας, καταλαβαίνοντας οι ποιοί είμαστε, δημιουργήσαμε το μέλλον. Αυτό ισχύει για όλες τις περιπτώσεις.

-Πώς νιώθετε σήμερα;

-Ασφαλής στη χώρα μου με βάση του τι λέει το σύνταγμα μου. Είμαι ένα άτομο ίσο με τον μαύρο συμπολίτη μου. Είναι αλήθεια ότι προς το παρόν έχουμε μεγάλες αποτυχίες της κυβέρνησης, αλλά αυτό θα αλλάξει, διότι έτσι λειτουργεί η δημοκρατία. Ίσως να

'ναι και καλό αυτό το ταρακούνημα διότι ξηννά την πολιτική σκέψη και συνειδητοποιούμε ότι πρέπει να έχουμε καλύτερους ηγέτες. Εγώ δεν είμαι πλέον στην πολιτική, μιλάω ως πολίτης. Δεν μπορούμε να καθόμαστε μπροστά από την τηλεόραση, να παρατηρούμε το τι γίνεται, να κριτικάρουμε και να μην κάνουμε τίποτα. Η δημοκρατία χρειάζεται τον κάθε έναν από μας. Πρέπει να είμαστε ενεργοί και αφοσιωμένοι.

-Ποιο λάθος πρέπει να αποφεύγουμε;

-Το πιο συνηθισμένο πράγμα που παρακολουθώ τον κόσμο να κάνει είναι να είναι παθητικός και να περιμένει κάποιον άλλο να μπει στην εικόνα, περιμένοντας να παράδειγμα τα Ηνωμένα Έθνη να κάνουν το επόμενο βήμα ή κάποιον άλλον.

Να σχεδιάσετε το επόμενο βήμα

-Ή τις εκλογές.

-Ναι, αλλά πιστεύω ότι αυτό είναι λάθος. Πρέπει να καθίσετε να σχεδιάσετε το επόμενο βήμα. Εμείς δεν ρίχναμε την ευθύνη στην άλλη πλευρά και θα ήταν πολύ εύκολο να το κάνουμε διότι ήταν εκείνη που είχε αποφασίσει να σταματήσει τις διαπραγματεύσεις. Θα μπορούσαμε να ξεκινήσουμε το παιχνίδι επίρριψης ευθυνών. Αντί αυτού σπαραχθήκαμε στο όραμα που θέλουμε να δημιουργήσουμε. Δεν είναι βοηθητικό να βλέπετε μόνο το τι γίνεται έξω, τι συμβαίνει στην Τουρκία. Πρέπει να σκεφτείτε νέες επιδράσεις που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην κατάσταση εντός. Όλα αυτά νομίζω ότι μπορούν να είναι μέρος μιας καινούργιας στρατηγικής.

-Χρειαζόμαστε μια νέα στρατηγική;

-Η γνώση μου για την παρούσα κατάσταση είναι περιορισμένη για να σας πω τι να κάνετε. Αλλά κι αν όλα έγιναν σωστά μέχρι τώρα, μπορεί να είναι αναγκαίο να χρησιμοποιήσετε τη στρατηγική με ένα διαφορετικό τρόπο. Ξέρω πως είναι να βρίσκεσαι σε τέτοια κατάσταση. Όταν σκέφτομαι εκείνες τις στιγμές τότε, ακόμα κι αν ήμουν στην αγωνία και μετά τον ενθουσιασμό όταν καταφέραμε να τις ξεπεράσουμε.

-Πώς βρήκατε τις σωστές απαντήσεις σε στιγμές πίεσης που οδήγησαν στη λύση;

-Είμαστε πολύ τυχεροί διότι είχαμε μια ομάδα ανθρώπων ειδικών που μας βοήθησε, οι οποίοι πολλές φορές είχαν καλύτερες ιδέες από μένα. Εγώ ήμουν ο συστηνοστής, αναπόκοτο σε αυτούς να μου δώσουν λύσεις και εναρμόνισαν στο ύψος των περιστάσεων. Το ίδιο έκανε και η άλλη πλευρά, κάποιες φορές είχαν καλύτερους ειδικούς από μας.

Επαναρχίστε τις διαπραγματεύσεις το συντομότερο

-Πραγματοποιήσατε δημόσιες συζητήσεις στην Κύπρο με θέμα «Διαδικασίες Επίλυσης Διαφορών και Καλές Πρακτικές». Τι σας ρωτούσε ο κόσμος, τι ήθελε να ακούσει από σας;

-Κυρίως το πώς βγήκαμε από τα αδιέξοδα και πώς βρήκαμε θετική λύση. Πολλοί ρώτησαν πώς διαχειριστήκαμε τους ανθρώπους που πόνεσαν, που έχασαν δικούς τους και τι κάναμε για την επόμενη μέρα.

-Είναι σημαντική η εφαρμογή της λύσης;

-Βέβαια, είναι πολύ σημαντικό το επόμενο βήμα διότι καμιά λύση δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την εφαρμογή της, η οποία πρέπει να προγραμματιστεί προηγουμένως. Εμείς πρώτα συμφωνήσαμε για το μέλλον και το νέο σύνταγμα για τη Νότιο Αφρική. Πρώτα έρχεται η λύση και μετά κοιτάς το παρελθόν.

-Η αίσθησή που έχετε σήμερα από τις συζητήσεις και συζητήσεις σας είναι διαφορετική ή όχι από αυτή που είχατε πριν δύο χρόνια;

-Η αίσθησή μου τις δύο αυτές μέρες που είμαι στην Κύπρο είναι ότι ο κόσμος είναι πιο πληροφορημένος, έχει περισσότερη επίγνωση από το τι γίνεται στις διαπραγματεύσεις. Συνεχίζω να τονίζω τον ρόλο των Μέσων Ενημέρωσης. Η δική μας διαδικασία ήταν ανοικτή στα ΜΜΕ, πολλές φορές είμαστε υπερβολικά εκτεθειμένοι στα ΜΜΕ.

-Ναι, αλλά στις κρίσιμες στιγμές κλείνατε τις πόρτες στα ΜΜΕ.

-Όταν δεν μπορούσαμε να βρούμε απαντήσεις, τότε δουλεύαμε πίσω από κλειστές πόρτες.

-Τι θα λέγατε στους Κύπριους ως μήνυμα με βάση τη δική σας εμπειρία;

-Πρώτα από όλα να ξαναξεκινήσετε τις διαπραγματεύσεις το συντομότερο. Είναι σημαντικό να κλείνουν τα κεφάλαια, αλλιώς θα έχετε διαπραγματεύσεις χωρίς τέλος. Αυτό μπορεί να είναι λάθος. Εμείς, αν συνεχίζαμε περισσότερο τις διαπραγματεύσεις θα καταλήγαμε σε περισσότερη σύγκρουση και βία. Έπρεπε να τελειώναμε σε συγκεκριμένη ημερομηνία για να φέρουμε ηρεμία στην κοινωνία. Υπήρχε μια δολοφονία του δεύτερου πιο δημοφιλούς προσώπου στη χώρα που μας έκανε ξεκάθαρα να καταλάβουμε ότι δεν είχαμε άλλο περιθώριο. Γι' αυτό λέω θα πρέπει να σκεφτείτε ότι όσο νωρίτερα τόσο το καλύτερο, διότι κάποιες φορές οι διαμάχες βγαίνουν εκτός ελέγχου αν συνεχίζονται για πολύ. Μια τέτοια περίπτωση είναι η Βόρεια Ιρλανδία. Συμφωνήσαν και μετά από δέκα χρόνια δεν είχαν εφαρμόσει τη συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής. Πιστεύω ότι είναι σημαντικό να δει κανείς τι μπορεί να κάνει όχι έχοντας πάντα την τέλεια απάντηση, αλλά την καλύτερη, αυτή που να μπορεί να εφαρμοστεί. Διότι αυτό που μπορεί να έλθει αργότερα ίσως είναι χειρότερο.

Who is Who

Ο Roelf Meyer είναι νομικός και υπηρέτησε από τις θέσεις του υπουργού Άμυνας και υπουργού Συνταγματικών Θεμάτων στο Υπουργικό Συμβούλιο του πρώην Προέδρου της Νοτίου Αφρικής FW de Klerk. Υπηρέτησε επίσης ως υπεύθυνος της Διαπραγματευτικής Ομάδας εκ μέρους της κυβέρνησης του Εθνικού Κόμματος και χειρίστηκε τις κρίσιμες διαπραγματεύσεις για τη διευθέτηση της εμφύλιας διαμάχης στη Νότιο Αφρική. Διαπραγματεύτηκε τον τερματισμό των Αρματάρων μαζί με τον Cyril Ramaphosa, ο οποίος διαπραγματεύεται εκ μέρους του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου. Οι διαπραγματεύσεις κατέληξαν στις πρώτες δημοκρατικές εκλογές της Νοτίου Αφρικής τον Απρίλιο του 1994. Μετά τις εκλογές ο κ. Meyer διατήρησε το χαρτοφυλάκιο του υπουργού Συνταγματικών Θεμάτων υπό τον πρώην Πρόεδρο Νέλσον Μαντέλα. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 20 ετών δραστηριοποιείται ως σύμβουλος σε ειρηνευτικές διαδικασίες σε όλο τον κόσμο, σε Β. Ιρλανδία, Σρι Λάνκα, Ρουάντα, Μπουρούντι, Ιράκ, Μέση Ανατολή, Κόσοβο, στην αυτόνομη περιοχή των Βάσκων, σε Γουινέα, Βολιβία, Κένυα, Σουδάν, Κολομβία και άλλες. Η εμπειρία του είναι τεράστια και διεθνώς αναγνωρισμένη.